

שני מטר

אבי גלייכמן, אבי שי, אילן הורוביץ, איציק עטר, אירית זילברמן, אסתי כץ, אסתרי בלבן, אריאל אהוביה, אתי צ'כובר, בוני רכטר, ברברה אדלר, גבי הירש, דורון סבג, דורי שכטל זנגר, דרורה דקל, חגי אביבי, חנה בר-ניב, יבגני פקר, יהודית גיל, יהודית יחינוביץ, יעל ברלב, לאה בר סלע, מיכל כץ, מיכל קלטובסקי, מיקי צדיק, מרגיט שפטלוביץ, מרימי שניאור, נגה שביט, נחמה באר, סוזי ויצמן, סימה גץ, עדנה פישר, עפרה אביגד, ציפורה מקל, ציפי דיקמן, ציפי נוי, קובי קושניר, קרין שמרת, רות קסטנבאום בן-דב, תמר ענבל שמיר

שני מטר

ספטמבר – נובמבר 2020

עמותת מרכז אמנויות וגלריה ע"ש אפטר ברר מעלות-תרשיחא
כתובת הגלריה: רח' בן-גוריון 15, מעלות | טל': 04-9977150
דוא"ל: arts@maltar.org.il | אתר: www.artsmaalot.com

יו"ר העמותה: מישאל חירורג
מנהלת הגלריה ומרכז אמנויות: תמי שחר-ירון
אוצרת התערוכה: נעמה חייקין
הדרכות: יעל רמון

קטלוג
עיצוב גרפי והדפסה: דפוס ברעם
עריכה לשונית: מאיה רכינצר

Apter-Barrer Art Center & Gallery Ma'lot-Tarshicha
Gallery Address: Ben-Gurion St. 15 Ma'lot | Tel: 04-9977150
Email: arts@maltar.org.il | Wbsite: www.artsmaalot.com

בתמיכת משרד התרבות והספורט

גלריה ומרכז אמנויות ע"ש אפטר-ברר, מעלות-תרשיחא

הגלריה במרכז אמנויות ע"ש אפטר-ברר במעלות תרשיחא פועלת כחלל תצוגה לאמנות ישראלית עכשווית ולאמנות בין תחומית. התערוכות המועלות בשני חללי הגלריה מביאות את מיטב האמנות והאמנים הישראלים הפועלים ברחבי הארץ. הגלריה פועלת מתוך אמונה כי קיימת חשיבות רבה בחשיפת תושבי הגליל והפריפריה הצפונית לאמנות איכותית. מושם דגש מיוחד על מלאכת האוצרות הנעשית כחלק מדיאלוג בין האוצר/ת לבין האמנים. תיווך היצירה לקהל, מושג על ידי טקסטים המקרבים את קהל המבקרים לתוכן המוצג. אנו מקיימים מפגשי אמן, שיחי גלריה, ימי עיון והדרכות לילדים ומבוגרים.

מרכז אמנויות והגלריה מהווים בית פתוח לאמנים וחובבי אמנות, בית המשלב עשייה אמנותית, קהילתית וחברתית. במהלך השנה נוצרת סינרגיה והפרייה ייחודית בין התערוכות המגוונות המוצגות בגלריה לבין פעילויות היוצרים בסדנאות האמנות של המרכז. לצד קורסים שנתיים בתחומי האמנות החזותית המוצעים לקהל הרחב לאורך כל השנה, פועל המרכז להרחבת שדה הפעולה וההשפעה האמנותית בקרב קבוצות מגוונות באוכלוסייה - קבוצות משולבות ליהודים וערבים, נוער בסיכון, העצמת נשים ועוד.

אנו מאמינים גדולים בחינוך לאמנות ורואים לפנינו את התרומה הגדולה לחיי הרוח והנפש של המפיקים ממנה הנאה ודרך חיים.

שני מטר נעמה חייקין

התערוכה "שני מטר" עניינה שינוי; והיא תולדה של וירוס הקורונה שחדר לחיינו. ואכן, רוב משתתפי התערוכה מתייחסים לאירוע זה. עם זאת שינוי הוא נושא רחב בהרבה וקשור לאמנויות בהיבטים רבים. גבריאל באמר (Gabriel Bammer) מצביע על היות השינוי היבט נפוץ בכל תחומי החיים. בהקשר זה הוא מצטט את לינדל ברוומן (Lindell Bromhan) שטוען ששמירה על מצב של העדר שינוי כרוכה בפעולות רבות כמו אלו שמאפיינות שינוי. "שינוי גנטי הוא בלתי נמנע, מוטציות תמיד נוצרות; אם אתה רואה רצף שנשאר אותו דבר בגנום, זה לא בגלל ששום דבר לא קרה, זה בגלל שקרה דבר מאד אקטיבי, ההסרה של כל שינוי שנוצר. אולי באותו האופן ניתן לחשוב על פולחן (טקס), שאם הוא נשאר ללא שינוי, זה לא בגלל שהוא לא התקדם, אלא בגלל שבאופן אקטיבי אנשים דאגו שהוא לא ישתנה."¹

כך גם בהקשר חברתי, האנשים הממוקמים בראש ההיררכיה החברתית אינם חושפים את העובדה שהדבר מותנה בפרקטיקה חברתית שמיושמת ושניתנת לשינוי.² "ההכחשה או ההסתרה של מאמץ הם חלק מהלוגיקה של רפרודוקציה, שכן לגיטימציה חברתית מושגת באופן קבוע בתפיסה של אדם או פרקטיקה כניתנים באופן טבעי ורגיל."³

1. Gabriel Bammer, "Improving Research Impact by Better Understanding Change: A case study of multidisciplinary synthesis", inside: Change!: Combining Analytic Approaches with Street Wisdom, Book Editor(s): Gabriele Bammer, Published by: ANU Press, p. 293.

2. שם, עמ' 492.

3. פייר בורדייה, מצוטט ב: שם, שם.

ממשטרים את האדם; הפך מושג הגאון ללא רלוונטי. השינוי והחידוש נתפשים כחלק מהגיון השוק של הקפיטליזם המאוחר;⁸ ובניסוחו של פרדריק ג'יימסון: "מה שקורה הוא שהייצור האסתטי כיום השתלב בייצור הסחורות הכללי: הדחיפות הכלכלית הקדחנית להפיק גלים חדשים של סחורות אופנתיות (מביגוד ועד מטוסים), במחזורים גדלים והולכים, מקצה כעת לחדשנות ולניסיוניות האסתטית פונקציה ומעמד סטרוקטוראליים חיוניים יותר ויותר."⁹

משתתפי התערוכה ברובם מתייחסים אל הקורונה כאירוע מחולל שינוי ומציגים אותו בהיבטים שונים. חלקם מתארים את האירוע באופן עקיף וכללי: **חנה בר-ניב** מציגה שני פסלים כתהליך של שינוי; צינור כיבוי אש ההופך לקומקום, כשופכת מים על שריפה. **אילן הורביץ** מצלם מבנה הרוס בקרית שמונה ומתמקד בכתובת "מקלט" הרשומה עליו: מקום בטוח שעובר המרה. אונייה בלב ים היא ביטוי לחופש ועם זאת בצורה של **מיקי צדיק** היא תקועה על שרטון כמאפיין השעה. **דרורה דקל** ב"דיוקן עצמי עם סרגל מטר" עוסקת ביכולת להתגונן באמצעות יישור קו. אנו מתבוננים בשינוי שעובר המושג בהמחזתו ובהצטברות השינויים שבין תצלום לתצלום. **סימה גץ** מציגה ציור מופשט של צורות וצבעים הנראים כמבנה. ועל אף שקשה לזהות את טבעו ניכר שהוא בתהליך קריסה. ההיגיון השונה שמחוללת הקורונה במציאות מתורגם ביצירתה של **יהודית יחנבניץ**, המורכבת משילובם של חפצים שונים לכדי יצירה הרמונית, להגיגה השונה של יצירת האמנות.

8. שם, עמ' 203.

9. פרדריק ג'יימסון מצוטט אצל: שם, עמ' 204.

שינוי באמנות נקשר לא אחת לדמות הגאון. בהקשר של הקלסיציזם, הגאון הוא זה שיוצר "יש מאין" את יצירת האמנות וקובע את כללי הסוגה בעבור יתר האמנים. "הגאון ניחן ביכולת נדירה – שיש המכנים אותה אינטואיציה – ליצור באופן מקורי ובלא כללים נתונים מראש. יכולת זו אינה תבונית, ולכן אינה ניתנת ללימוד ולחיקוי."⁴ היוצרים נבחנים באופן הייחודי שבו הם מיישמים את כללי הסוגה.⁵ במאה ה-17 ניתן הכשר להוספת גאונים לעולם האמנות; וניתנה להם הרשות לחרוג מכללי הקלסיציזם, במידה והם מתאימים את הכלל לחוקי הטבע. בתקופה הרומנטית מועלה דמות הגאון על נס והוא חורג מהעולם התבוני לזה הרגשי והדמיוני. "היכולת האינטואיטיבית של הגאון אינה מתמצה בגזירה פסיבית של הכללים מהטבע כמו שסברו ג'ונסון וקאנט, אלא היא חדירה אקטיבית לממשו של עולם וחילוץ האמת הנסתרת שלו. הרומנטיקה מאדירה את מעמד הגאון, שכן היא מאפשרת לו יצירה חופשית שאינה מחויבת לדין וחשבון תבוני. [...] בתוך כך הרומנטיקה משחררת את היוצר מכבלי התבונה."⁶ ביטוי נוסף לחשיבותו של השינוי באמנות המודרנית, מלבד פיתוח דמותו של האמן הגאון, הוא תנועת האוונגרד האופיינית לתקופה זו. "רעיון החדשנות המתמדת מצוי בגרעין מה שמכונה "מודרניזם" באמנויות המאות ה-19 וה-20. היבט בלתי נפרד של המודרניזם הוא אפוא האוונגרד (מצרפתית, *avantgard*, הליכה לפני המחנה, חלוציות), אותו זרם באמנות המודרנית מאז אמצע המאה ה-19 שהתאפיין בסגנונות ביטוי והבעה שנחשבו בזמנם לנועזים, למאתגרים, למטרידים ולמרגיזים."⁷

בתקופה הפוסטמודרנית בה מושם הדגש על אופני הייצוג המתווכים את המציאות ואף מחליפים אותה ועל אופנים בהם המרחב והטכנולוגיה

4. דרור פימנטל, אסתטיקה, בהוצאת מוסד ביאליק, ירושלים, 2014, עמ' 55.

5. שם, עמ' 56.

6. שם, עמ' 140.

7. מוטי רגב, סוציולוגיה של התרבות, מבוא כללי, בהוצאת האוניברסיטה הפתוחה, 2011, עמ' 156.

נופי ילדותה אותם היא מעבדת לתחריט. **עדנה פישר** מציגה דיפטיך של חוף ים הנראה מבעד למסגרות שחורות כקיר חלונות החוסם ומזמין כאחד.

יחסי טבע אדם הועלו אף הם אל פני השטח: **דורי שטל זינגר** פיסלה אסטרונואוט קרמי, דימוי אמביוולנטי של עליונות על הטבע המובילה לבידוד ממנו. **בוני רכטר** מתארת את הטבע כמרחב שונה; מפתה ומאיים כאחד. הפירות שמציירת **ציפורה מקל** גדולים ועסיסיים; ביטוי לחוזקו של הטבע. **אבי שי** מפסל דגים וברוזים, ממושטרים במרחב היצירה הקרמית, שורות שורות, למרות התנועה הניכרת בה. **יהודית גיל** מציגה תצלום מטופל ובו דחליל כדימוי לאדם; תקוע במקום, מגן רעוע מפני הטבע.

חלק מהיוצרים התייחסו לאמנות כמחוללת שינוי ללא קשר לקורונה. **גבי הירש** מפקיע מהחפץ השימושי את הפונקציונליות שלו ומפסל ינשוף מאת חפירה. **רותי קסטנבאום בן-דב** ציירה את עצמה מציירת את הנוף, וכצופה, כנקודות מבט שונות המגולמות ביצירה. שתי נקודות מבט שונות נפגשות גם בציור הנוף שמציגה **תמר שמיר ענבל**; כניסת הענפים לפריים מרמזת על חיתוך צילומי הפוגש שלמות ציורית הרמונית. **נחמה באר** מציגה שתי נקודות מבט בתחריט ובו צורות אמורפיות הפוגשות מבע ריאליסטי של כיסא. **דורון סבג** מצליחה לייצר מבט ריאליסטי, דרוך ונוקב, הניכר מבעד לחיוניותם של צורות וצבעים "ציוריים-בעליל", המבנים אותו. הגריד שייצרה **מרימי שנאור** מאפשר שינוי ותזוזה לדימויים שבתוכו, הלקוחים מתוך המרחב הביתי. **מיכל כץ** יוצרת דיאלוג בין שני צבעים מנוגדים: אקריליק לבן המכוסה בגרפיית שחור, שבשילובם מייצרים מנעד רחב של אפורים.

התייחסות לשינוי באופן כללי או לאירועים אחרים מחוללי שינוי ניכרת בעבודתם של חלק מהיוצרים. **יבגני פקר** מציג תצלום ובו השתקפות של אדם זקן בגבו, הנראה לצד ילד, כמסע חיים שעובר אדם. גם **קרין**

יוצרים אחרים מתייחסים להיבט ספציפי באירוע. **מרגיט שפטלוביץ** סרגה אישה בדמותו של עץ כהצבעה על חוסר הניידות שנכפה עלינו. הסתרת הפנים על-ידי המסכה מבוטאת בצורה של **אתי צ'כובר** המציירת דיוקן מאחור. **אירית זילברמן** מציירת שתי נשים באופן נאיבי כשקו מפריד בניהן כמחיצה. **ציפי נוי** פיסלה דמויות מעיסת נייר המטפסות כלפי מעלה ונאחזות האחת בשנייה, כניסיון יציאה מהמשבר, המחויב בשיתוף פעולה. בעבודת הצורפות של **אסתרי בלבן** מעגלים ובתוכם חוטים בסדרים שונים המבטאים דפוסי התנהגות בזמן הסגר. המציאות הדוחקת מתפוגגת ביצירתה של **לאה בר סלע** הלוקחת נשימה בציור בו נראים אנשים הולכים בחוף הים, כפעילות שונה בשגרת היומיום, ומתפוגגים בתוכו. **עפרה אביגד** שילבה התייחסות למדיום האמנותי בהתייחסותה לקורונה בהציגה עיבוד מחשב כ"חיים בזום" וכמעבר מצילום ידני לצילום דיגיטאלי.

הסגר שחייב את האנשים להישאר בבית גרם לחלקם להתבונן במרחב זה ולטפל בו. כך **אבי גלייכמן** שצילם את הפרחים בגינתו בתצלומי מאקרו המדגישים את תשומת הלב שקיבלו במהלך הסגר. **קובי קישנר** מייצג את השהייה בבית באמצעות כוסות קפה שחיבורם בצילום אחד מייצר מופשט צבעוני. חלק מהיוצרים תרגמו את ההסתגרות פנימה להתבוננות פנימית אל תוך הנפש. כך **חגי אביבי** מצייר דיוקן כחול כמסכה, הלוכדת עיניים צהובות כנפש מועצמת. **ברברה אדלר** מציירת בפורמט של מגילה כהרחבת המבט אל תוך העצמי.

ההסתגרות פנימה הובילה גם להתבוננות החוצה, לעיתים באופן ביקורתי, לעיתים ככמיהה ונגעו. **ציפי דיקמן** ציירה את החורשה שמחוץ לביתה, במבט על, מרוקנת מאנשים ומפעילות. **יעל ברלב** מתייחסת לאירוע חיצוני החודר לנפשה, הריגתו של איאד אל חלאק, האוטיסט, ע"י שוטרי משמר הגבול; היא רוקמת חלקים מן האירוע על תצלום ביתי כמנסה להכיל את הכאב. **נגה שביט** מתבוננת על הנוף באמצעות תצלומים של

שמרת מכילה את הזמן שעובר בהציגה דיוקן אישה רב שכבתי ובעל נפח, כמרחב של ציור הסופג זיכרונות וחוכמת חיים. הבובה שמציגה **סוזי ויצמן** מורכבת מחומרים שונים והיא בעלת שני ראשים כדמות דו פרצופית. **מיכל קלסובסקי** מציירת על צלחות חרסינה המחקות צלחות מאירופה "עשב עקשן", הצומח בארץ, המתמיד בשינויים הנכפים עליו. כצמחייה ישראלית המצוירת על צלחות בסגנון אירופאי הוא מבטא את הגירתם של הוריה ארצה בעקבות מלחמת העולם השנייה.

יש שמתייחסים לשינוי באופן חיובי. כך **אריאל אהוביה** המציג אישה חולמת כביטוי לרצון של חריגה מן המציאות. **איציק עטר**, המצייר דיוקן ראליסטי של בתו נופר, חיוני ומלא חיות, הממלא את המרחב הביתי באור; **ואסתי כץ** המציגה ציור מופשט במבע אופטימי, ביטוי לתחושותיה במהלך השהייה בבית בתקופת הקורונה.

עפרה אביגד,
החיים בזום, 2020,
הדפסת דיו על נייר,
80x80

דרורה דקל, דיוקן עצמי עם סרגל, 1999, הדפס כסף בקופסת פח
מגלון, 4x100x15

דורון סבג
ללא כותרת, 2020, שמן,
פחם, דיו על בד, 50x70

אסתי כץ
ללא כותרת, 2020,
שמן על בד, 70x60

אבי שי, הרמוניה, 2020, טוש על קרמיקה, 100x24

אריאל אהוביה, חלומות, 2002, הדפסת דיו על בד, 75x75

אירית זילברמן, האח הגדול, 2020, אקריליק ופנדה על בד, 72x50

ציפורה מקל, הטבע חזק מאתנו, 2020, שמן על בד, 40x35

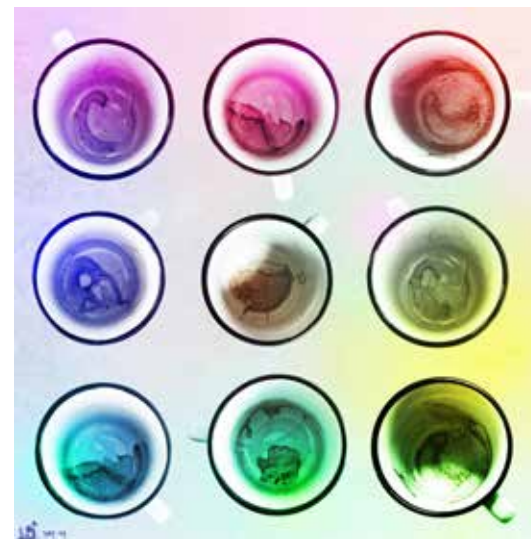
בוני רכטר, לבד שם בחוץ, 2019, שמן על בד, 58x38

חגי אביבי,
אינטרוספקציה,
2020, אקריליק
על בד, 60x70

אבי גלייכמן, קורונה, 2020, הדפסת דיו על בד, 60x40

קובי קושניר,
סיפורי קפה, 2020,
הדפסת דיו על נייר,
50x50

חנה בר-ניב,
מטמורפוזה,
חומר, 2020
קרמי, גלזורה
וצבעי underglaze,
35x35

נחמה באר, בידוד, 2020, תחריט נחושת ושינקולה, 30x20

קרין שמרת, יא מאמא,
2020, שמן על בד,
70x90

אתי צ'כובר,
הסתר פנים, 2020, שמן
על עץ, קוטר 14 ס"מ

לאה בר סלע, הליכת נשימה מס' 1, 2019, שמן על בד, 80x60

רות קסטנבאום בן-דב, קללת (וברכת) המודעות, 2020,
שמן על בד, 140x110

ציפי דיקמן, בחורשת בר-בת, 2020, שמן על בד, 50x40

סימה גץ, קריסה, 2019, אקריליק על נייר, 80x60

יהודית גיל, דחליל, 2020, הדפסת דיו על נייר, 60x40

עדנה פישר, חלון, 2020, צבעי מים ואקריליק על נייר זכוכית, 120x30

מיכל קלסובסקי, עשב עקשן, 2020, הדפס קרמי וגלזורות, פרט ממיצב

ברברה אדלר, מגילה, 2020, הדפסת דיו על בד, 100x15

סוזי ויצמן,
דו פרצופית, 2020,
כף דקל, חרוזים,
צדפים, חמר, פייטים,
חבל, 28x69

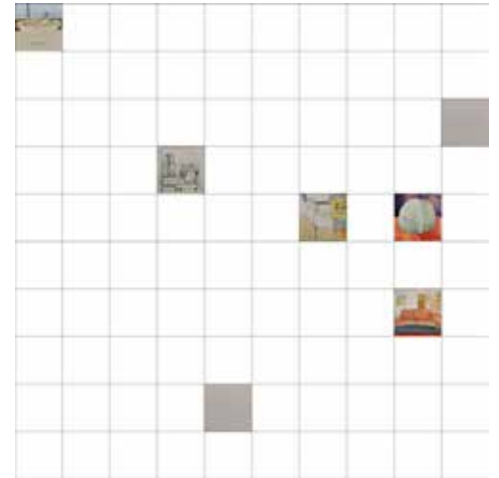

מרגיט שפטלוביץ,
תקועה כמו עץ אבל
אני בן אדם, 2020,
חוטי צמר על בד,
47x54

יהודית יחינוביץ,
 מציאות מדומה,
 2020, חפצים מצויים,
 4x61x99, במבוק,

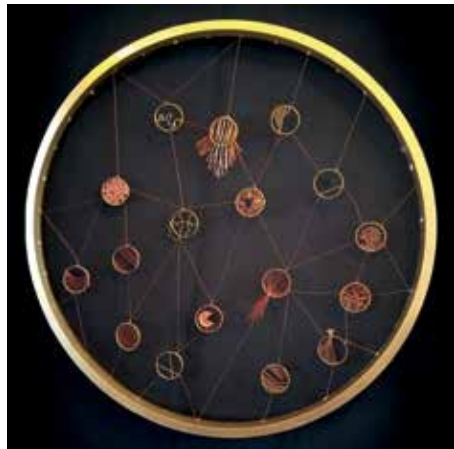

מרימי שניאור,
 2020, מטר, 2x2
 עיפרון, שמן על בד,
 200x200

גבי הירש, הינשוף, 2019, חפץ מצוי,
 40x60

אסתרי בלבן,
 סדר בסגר, 2020, חוטי
 מתכת שונים, קוטר כל
 חישוק: 4 ס"מ

דורי שכטל זנגר,
אוויר צח מהדורה
מוגבלת, 2020, חמר,
צבע קראמי, חפץ
מצוי, 42x62x19

ציפי נוי, עזרה הדדית, 2020, עץ,
עיסת נייר, אקריליק, 25x70x9

תמר ענבל שמיר, השהייה 1, 2020, שמן על בד, 40x30

יבגני פקר, הזדמנות אבודה,
2006, הדפסת דיו על בד,
30x40

נגה שביט,
מציאות פרומה מס' 2,
2020, דיו על נייר, 66x80

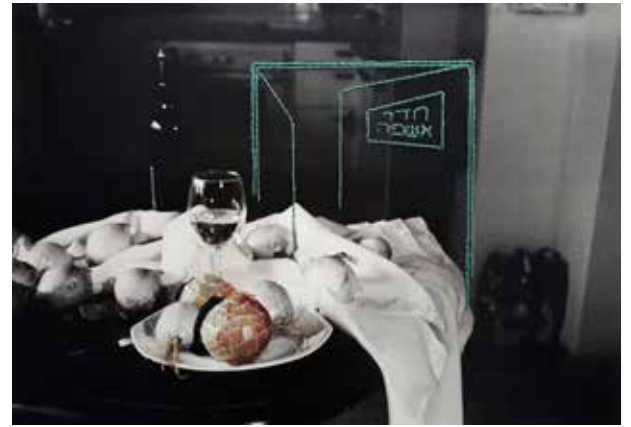
אילן הורוביץ, חללים, 2020, הדפסת דיו על נייר, 60x40

איציק עטר, נופר, 2020, שמן על בד, 40x30

מיכל כץ, דל"ת אמות, 2020, אקריליק וגרפית על קרטון ביצוע,
71x62, פרט מהצבה

יעל ברלב, איאד, חדר אשפה, טבע דומם עם בצל ויין,
2020, הדפסת דיו על נייר, חוט רקמה, 39x27.5

מיקי צדיק, ללא כותרת,
2020, דיו, אצטון, עיפרון,
טיפקס על נייר, 30x40

